

Z OBSAHU

TÉMA/
**Pomôže
obstarávaníu
medzinárodná
spolupráca?**
STR. 6 →

TÉMA/
**Aký majú názor
na obstarávanie
predstavitelai
samospráv?**
STR. 8 →

TÉMA/
**Reverzné
obstarávanie má
ušetriť čas. Prečo to
tak nie je?**
STR. 11 →

**Predseda ÚVO:
V transparentnosti
obstarávania máme
dobré meno**

STR.4 →

NA ÚVOD/

Milí priatelia,

Verejné obstarávanie a kritérium najnižšej ceny. Stalo sa najčastejším kritériom pri verejných súťažiach a stále ním je. Malo zabezpečiť transparentnosť, spravodlivosť, hospodárnosť. Je tomu tak naozaj?

Na jeseň 2022 vznikla myšlienka zorganizovať spoločný workshop Smart Cities klubu a Úradu pre verejné obstarávanie. Vznikla po dobrej skúsenosti z Fóra slovenského stavebníctva, organizovaného každoročne Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska. Nie, že by bolo workshopov doteraz málo, ale bezprostredným impulzom bola skutočnosť, že sa pripravuje množstvo peňazí, ktoré pôjdu v aktuálnom programovom období do zelených opatrení a do inovácií. A kým zelené opatrenia svoje špecifiká už vyjadrené majú – v zelenom verejnom obstarávaní, tak pri inováciách takýto nástroj zatiaľ chýba.

Prečo sa touto myšlienkou zaoberal Smart Cities klub, prečo stavební podnikatelia? No najmä je to celý rad životných skúseností z hospodárskej praxe a zároveň nutnosť pozerat' sa vždy dopredu. Každý, kto cíti zodpovednosť za chod a rozvoj firmy je nútený pozerat' sa dopredu, predvídať..... Nám nepomôže na Slovensku často používaná okriedlená veta: „Počkáme, potom uvidíme.“ pretože potom – je zvyčajne už neskoro.

My, ktorí sa pohybujeme v hospodárskej sfére, sme naučení uvažovať strategicky - a dobre vieme, že od kvalitného obstarávania sme v konečnom dôsledku všetci závislí, obstarávanie sa významnou mierou podieľa na kvalite a udržateľnosti investície, na kvalite a celkovej dĺžke životnosti obstarávaného produktu, ktorý sa financuje aj z verejných zdrojov. Väčšina účastníkov hospodárskeho procesu si po skúsenostiach z predchádzajúcich programových období uvedomuje, aká je dôležitá zodpovednosť za to, ako dlho trvá príprava eurofondových projektov, ako dlho trvá projektový cyklus....

Preto sa aj my v súčasnosti pýtame: „Zrýchli sa konečne proces prípravy a schvaľovania projektov?“ Nebude proces posudzovania a schvaľovania a kontroly verejného obstarávania brzdu pri príprave podkladov pre kontrakty?

Jedna zásada je zrejma – suverénom verejného obstarávania má byť investor – to je jedno, či pracuje s vlastnými peniazmi, alebo úverovými, alebo dotačnými. Má mať právo získať hodnotu, ktorú si želá

obstarat' a realizovať – najčastejšie je vyjadrená projektom a technickou správou. To je najpodstatnejšia vec o ktorej chceme hovoriť. To jediné má zmysel aj z národohospodárskeho hľadiska.

Ukazuje sa, že postupy verejného obstarávania stále nie sú dokonalé. V praxi sa stále stretávame s tým, že dôraz je v tendroch kladený na kritérium najnižšej ceny. Čo je najviac zarážajúce – je nekvalifikovanosť tohto tlaku. Takmer žiadna snaha o alternatívu, o sofistikovanejšie riešenia. V priebehu vývoja boli do procesu s dobrým úmyslom zaradené tzv. ekvivalenty – je správna snaha umožniť súťaž čo najväčšiemu počtu uchádzačov. Nikto však nepredpokladal, že do procesu VO sa na Slovensku primotajú takí chytráci, ktorí tento dobre myslený inštitút zneužijú. Kontrolóri si s nimi nevedia poradiť - pretože formálne všetkým požiadavkám vyhovejú a výsledok ich deštruktívnej činnosti sa ukáže neskôr – často po niekoľkých rokoch...Oni si potom založia inú firmu a pokračujú pokojne v úplne inej oblasti – v súlade so zákonom.

A tak suverénom verejného obstarávania sa nestáva investor, ale vychytralý dodávateľ, častokrát s minimálnou zodpovednosťou za výsledky svojej práce. Napriek všetkým kontrolám. Pritom hospodárska prax takýchto dodávateľov pozná – Slovensko je malé a za 30 rokov mal každý možnosť sa na trhu vyfarbiť. Nie je našou snahou nikoho kriminalizovať.

Vyššie spomenuté problémy je možné systémovo a efektívne riešiť - podobne ako je to vo vyspelých krajinách - postupne nahrádzať kritérium najnižšej ceny sofistikovanejšími kritériami smerujúcimi k ekonomicky najvýhodnejšej ponuke. Prípadne modernými formami obstarávania na báze dizajn&build. To však tiež znamená, aby potrebné znalosti mali aj verejní obstarávatelia. Tí trochu váhajú – boja sa používať moderné formy obstarávania a siahajú k osvedčenému kritériu – najnižšia cena. Rozhodli sme sa moderné prístupy konzultovať s Úradom pre verejné obstarávanie. Ten má kompetenciu nielen v kontrolnej, ale aj metodologickej oblasti. Ukazuje sa, že nie je problém už dnes ani so zákonom, problém je s už spomínanou hospodárskou praxou – s realizáciou.

Takto vznikol námet na zrealizovanie workshopu, ktorý nebude popisovať možnosti zákona. Zameria sa na konkrétnu situáciu – v našom prípade – verejné obstarávanie energeticky efektívnej verejnej budovy.

Vladimír Jurík

zakladateľ Smart Cities klubu

Pokračovanie z predchádzajúcej strany/

Prečo táto téma?

Množstvo verejných investorov – miest a obcí bude chcieť využiť peniaze z Plánu obnovy a OP Slovensko na rekonštrukciu verejných budov a zvýšenie ich energetickej efektívnosti. Dnes je na trhu dostatok projektantov, schopných prísť s modernými, úspornými a spoľahlivými riešeniami. Jestvuje aj dostatok spoľahlivých dodávateľov. Ide o to, aby sa tieto peniaze, ktoré budú masívne vynaložené s cieľom dosiahnuť úspory a znižovať emisie – využili naozaj efektívne. Aby sa rovnako zodpovedne pristúpilo aj k verejnému obstarávaniu.

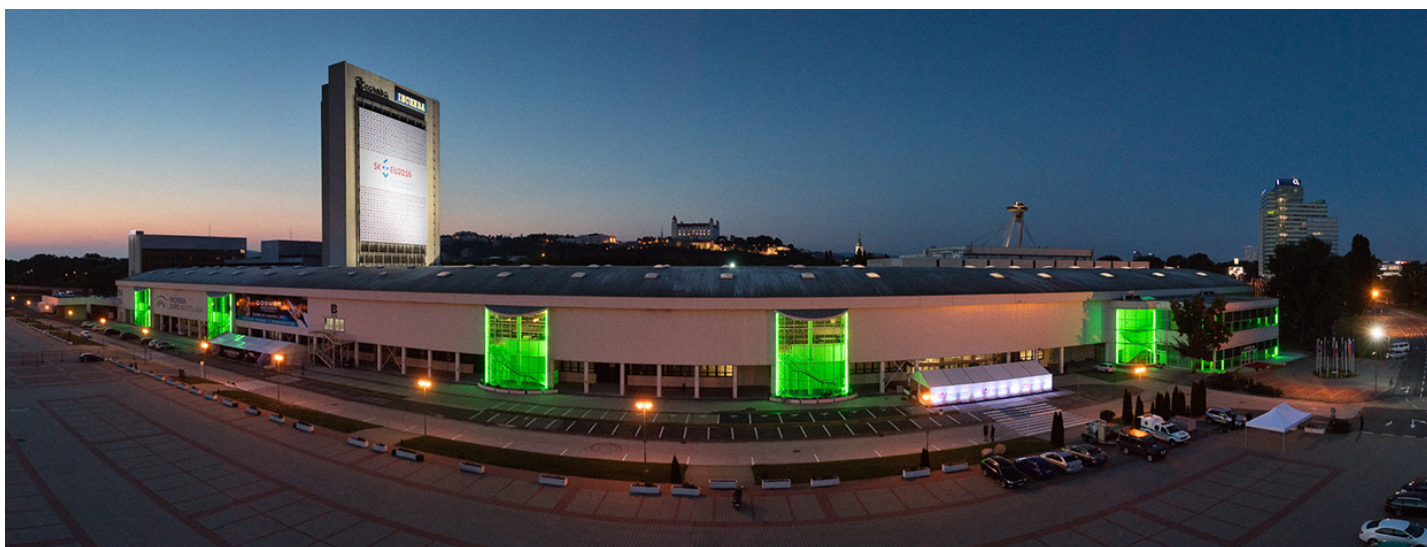
Za hlavných účastníkov workshopov sme vybrali mestá – pretože sa ich to ako investorov najviac týka, idú cez nich peniaze, chceli by efektívnu zmenu, ale nevedia

celkom, čo si môžu dovoliť, nepoznajú mantinely. Boja sa, že zvolený spôsob obstarávania neprejde kontrolou a narobia si množstvo problémov, stratia množstvo času. Preto odporúčame, aby sa podujatia zúčastnili primátori a ich verejní obstarávatelia. Je potrebná trvalá komunikácia. Výmena skúseností. Hospodárska prax je plná poznatkov, ktoré môžu byť prínosom aj pre metodickú prácu Úradu pre verejné obstarávanie.

Stáva, že niektoré formy, alebo metódy VO, ktoré by sa hodili na využitie v praxi verejného obstarávania u nás sa v našich podmienkach neuplatňujú, pretože ich nikto nevyskúšal – z obavy pred následkami. Preto sme sa rozhodli pozvať po dohode s Holandským veľvyslanectvom skúseného zahraničného experta – nielen pre oživenie

diskusie, ale považujeme za dobré poučiť sa na konkrétnych príkladoch z hospodárskej praxe krajín, kde verejné obstarávanie efektívne dlhé roky funguje.. Po úvodných dobrých skúsenostiach z Fóra slovenského stavebníctva, kde sme s témou Verejného obstarávania začali, chceme veriť, že to bude dobrý a užitočný krok.

**Workshop INOVÁCIE
A VEREJNÉ OBSTARÁVANIE
sa uskutoční dňa 22.3.2023
– pri príležitosti prvého dňa
stavebného veľtrhu CONECO
v priestoroch EXPO CLUBU
spoločnosti Incheba.**

POZVÁNKA

WORKSHOP: Verejné obstarávanie energeticky efektívnych verejných budov

ktoré sa uskutoční **22. marca 2023** v Incheba EXPO Clube, Bratislava
ako sprievodná akcia medzinárodného veľtrhu CONECO – RACIOENERGIA

Organizátorom workshopu sú Zväz stavebných podnikateľov Slovenska, Smart Cities klub a Úrad pre verejné obstarávanie. Partnerom podujatia je Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva na Slovensku. Mediálnymi partnermi sú: Stavebné noviny, SITA Slovenská tlačová agentúra, Časopis Eurostav a Magazin MOBILITA / STROJE / TECHNOLOGIE / EKOLÓGIA.

TÉMA/

Predseda ÚVO: V transparentnosti obstarávania máme dobré meno

Slovensku chýba centrálna obstarávacia organizácia a viac strategického plánovania, inak sú však pravidlá verejného obstarávania nastavené dobre. Za zahraničím nezaostávame ani v transparentnosti z pohľadu objemu zverejňovaných dokumentov. „V tejto oblasti sme často pokrokovejší ako štáty západnej alebo severnej Európy,“ hovorí JUDr. Peter Kubovič, predseda Úradu pre verejné obstarávanie.

Pred pol rokom ste sa stali predsedom Úradu pre verejné obstarávanie. Ako hodnotíte úroveň verejného obstarávania na Slovensku?

Osobne zastávam názor, že verejné obstarávanie na Slovensku je lepšie, ako sa môže na prvý pohľad zdať. Nerád zbytočne znevažujem jeho kvalitu. Samozrejme máme na Slovensku problémové a nekvalitné tendre, obdobné problémy sa však objavujú aj v zahraničí. Určite by som to nevnímal ako systémový problém, ako to býva občas zvykom.

V čom vidíte najväčšie rozdiely v tejto oblasti medzi Slovenskom a zahraničím, napríklad krajinami západnej Európy?

Najvýraznejším rozdielom v porovnaní so zahraničnou praxou je podľa môjho názoru absencia existujúcej, etablovanej centrálnej obstarávacej organizácie, ktorá by bola veľmi nápomocná. Druhý rozdiel, na ktorom potrebujeme pracovať, je posun vnímania verejného obstarávania od právneho procesu k tomu ekonomickému. Ako tretí kľúčový rozdiel vnímam nízku mieru strategického plánovania. Na lokálnej úrovni sa prejavuje tým, že naši verejní obstarávatelia nemajú dostatok času na prípravu verejného obstarávania, na štátnej úrovni sme jedným z posled-

ných štátov bez národnej stratégie. Absencia národnej stratégie sa prejavuje napríklad aj legislatívnou nestabilitou. Práve absencia, respektíve malé zapojenie ekonomického pohľadu na verejné obstarávanie a nedostatok strategického plánovania, má potenciál vytvárať rozdiely v kvalite nášho verejného obstarávania v porovnaní s tým zahraničným.

Za čo by ste Slovensko nao-pak pochválili?

Naše verejné obstarávanie má veľmi dobré meno v oblasti transparentnosti z pohľadu objemu zverejňovaných dokumentov. V tejto oblasti sme často pokrokovejší ako štáty západnej alebo severnej Európy.

Mohli by sme si vziať nejakú krajinu za vzor?

Toto je veľmi komplexná otázka, na ktorú sa odpovedá veľmi ťažko. Každý štát má

JUDr. Peter Kubovič

predseda Úradu pre verejné obstarávanie

- Je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.
- Na Úrade pre verejné obstarávanie pôsobil na viacerých pozíciách, venoval sa metodike, bol riaditeľom legislatívno-právneho odboru a predsedom komisie pre rozhodovanie v konaní o námietkach.
- Ďalšie pracovné skúsenosti má z riadiacich pozícií v meste Trnava a na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitosti SR.
- Pôsobil aj ako metodik a špecialista na verejné obstarávanie v Slovenskej električnej prenosovej sústave.
- Dlhodobo sa venuje lektorstvu v oblasti verejného obstarávania a je špecialista na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ.
- Od roku 2020 je členom Rady Úradu pre verejné obstarávanie a od novembra 2022 je predsedom Úradu pre verejné obstarávanie.

Pokračovanie z predchádzajúcej strany/

V transparentnosti obstarávania máme dobré meno

oblasti, v ktorých je považovaný za lídra a taktiež oblasti, kde je priestor na zlepšenie. Napríklad Rakúsko, Taliansko alebo Švédsko sú známe systémom centrálného obstarávania, Škandinávia všeobecne je považovaná aj za lídra v oblasti zeleného alebo sociálneho verejného obstarávania. Už roky sa spomína elektronizácia v Estónsku alebo Čile, elektronické aukcie v Holandsku, obstarávanie inovatívnych riešení vo Veľkej Británii, vyjednávacie možnosti na federálnej úrovni v USA.

V čom môžeme ťažiť zo spolupráce s ostatnými štátmi?

Spolupráca s každou krajinou má svoje výhody, len je dôležité vedieť identifikovať, v akej oblasti je potenciál najväčšej pridanej hodnoty pre Slovensko. Naše možnosti nie sú neobmedzené a nikto nemá kapacitu na to, aby spolupracoval s

Pravidlá verejného obstarávania v tejto oblasti sú určite dobre nastavené, sú obdobné ako v iných štátoch, v tom osobne problém nevidím. Dôvodov, prečo sa na Slovensku nekladie dôraz na kvalitu, je viacero: napríklad historický tlak na čo najnižšiu zmluvnú cenu alebo menšie skúsenosti Slovenska v tejto oblasti. Taktiež nie je optimálna všeobecná spoločenská nedôvera voči „čistote“ práce s finančnými zdrojmi na Slovensku. Vytvára zbytočne veľký a negatívny tlak na našich verejných obstarávateľov. Zavedeniu do praxe nepomáha ani následný audit, ktorý sa na zákazky pozerá veľmi zužujúco, proces vníma prísne formálne a preferuje istú mieru auditných zistení, čím deklaruje kvalitu svojej práce. V niektorých štátoch západnej Európy audit zákaziek ani neexistuje a proces kontroluje len národná autorita pre oblasť verejného obstarávania.

plexné vzdelávanie v tejto oblasti. Na konci dňa je však zodpovednosť za nastavenie kritérií na vyhodnotenie ponúk v rukách verejných obstarávateľov.

Myslím, že pre naše podmienky je to vhodnejšia forma ako napríklad zavedené povinné národné kvóty v Poľsku, alebo povinné využívanie MEAT kritérií centrálnou obstarávacou organizáciou v Španielsku. Dobrovoľnosť a všeobecná podpora podnecujú správny prístup u tých, ktorí naozaj chcú, avšak kvóty znechucujú a znepríjemňujú prácu každému.

Od februára 2023 došlo k viacerým zmenám, zavádza sa napríklad povinnosť komunikácie cez štátny systém aj pri zákazkách s nízkou hodnotou. Sú takto nastavené VO aj v zahraničí?

Čo štát, to iný prístup k systémovým nastaveniam, či už v oblasti regulácie využívania súkromných informačných systémov, rozdelenia povinností dohľadu, tvorby metodiky alebo legislatívy medzi jednu až štyri inštitúcie, alebo napríklad systému fungovania centrálnych obstarávacích organizácií.

Čo očakávate, ako sa tieto zmeny prejavia na kvalite VO?

Nedovolím si predpovedať, či táto zmena bude pozitívna, negatívna alebo na konci dňa relatívne neutrálna, keďže elektronická platforma nie je v kompetenčnej správe Úradu pre verejné obstarávanie. Jej ďalší život a úspech budú ovplyvňovať aj faktory ako rozvoj doplnkových funkcionalít alebo kvalita podpory poskytovaná kolegami, ktorí na nej pracujú.

Neustále menenie konceptu elektronizácie verejného obstarávania neprispieva k stabilite prostredia, nakoľko uchádzači aj zadávatelia zákaziek sa musia učiť pracovať s viacerými systémami. Naopak niektoré súkromné systémy môžu predstavovať vyšší používateľský a funkčný komfort, čo spôsobuje odpor u časti používateľov. V zásade nenamietam proti ani jednému modelu, avšak som zástanca stability, aby sme sa už raz začali venovať aj „obsahu“ nákupu a nie len formám a nástrojom, pričom na „obsah“ nezostane čas.

Správil úrad v tejto oblasti všetko, čo sa dalo?

Aj na strane úradu vidím nedostatky. Asi sme nedostatočne zachytili tú prvú vlnu pred 10 – 15 rokmi. Ostatné štáty boli aktívnejšie v metodologickej a vzdelávacej

desiatkami krajín v rovnakom čase. Tiež je dôležité si uvedomiť, že medzinárodná spolupráca v našej oblasti vychádza z vytvárania „win-win“ situácií a nerodí sa vždy ľahko. Niečo treba ponúknuť aj druhej strane, aby sa bilaterálna kooperácia mohla vôbec začať.

Vaším cieľom je, aby verejní obstarávatelia na Slovensku kladli väčší dôraz na kvalitu ako na cenu. Prečo sa tak podľa vás nedeje už dnes, ak sú pravidlá VO dobre nastavené?

činnosti. Nepovažovali sme jednoducho túto oblasť za prioritu. Je to nedostatok, ktorý nemá okamžité riešenie a aktuálne sa zamýšľame nad tým, ako efektívne dobehnúť 15 rokov v porovnaní s niektorými krajinami Európskej únie.

Ako sa podľa vás dá dosiahnuť zmena zmýšľania pri zadávaní kritérií VO?

Obdobne ako v iných oblastiach. Prinášanie príkladov dobrej praxe a poukazovanie na ich pridanú hodnotu pre každého zúčastneného. Pomocť môže samozrejme aj metodika, networking a snaha o kom-

TÉMA/

Daňko: Nestavajme rýchlosť nad kvalitu

Vo vyspelých západných krajinách prípravná fáza verejných obstarávaní často trvá roky, kým na Slovensku sa dlhšie trvajúce procesy považujú za zlyhanie. Podľa Jozefa Daňka, ktorý na Úrade pre verejné obstarávanie vedie oddelenie medzinárodnej spolupráce a rozvoja VO to nie je správny pohľad. „Obstarávanie je prísne formálny a zložitý proces, ktorý proste vyžaduje čas. Ako spoločnosť by sme mali viac skúmať kvalitu výsledku a nie dĺžku jeho trvania,“ vysvetľuje.

V praxi sa často stáva, že pri kontrole verejného obstarávania sa neberú do úvahy stanoviská Úradu pre verejné obstarávanie, keďže formálne sú len odporúčaním. Myslíte si, že by ÚVO, prípadne iná inštitúcia mal mať právo dávať jednoznačné a záväzné metodické pokyny?

Viem, že kolegovia kontrolóri a kolegovia z námietok poznajú, rozoberajú a využívajú metodické usmernenia Úradu pre verejné obstarávanie pri svojich konaniach. Problém skôr vnímam z pohľadu množstva informácií, s ktorými metodik pri odpovedi pracuje v porovnaní s kontrolórom, ktorý má pred sebou celú dokumentáciu z verejného obstarávania. Občas je otázka všeobecná a preto je aj odpoveď všeobecná. Samozrejme, všeobecnosť metodického usmernenia je niekedy zamieňaná za nerešpektovanie metodických usmernení pri výkone kontroly. To sa však hodnotí ťažko, nakoľko každé verejné obstarávanie je unikátne a teda aj rozdielne uplatnenie rôznych zákonných inštitútov v rozdielnych súťažiach, môže byť na konci dňa správne.

Vy na ÚVO pôsobíte ako vedúci oddelenia medzinárodnej spolupráce. Ako to funguje v iných krajinách?

Diskusia na túto tému je na medzinárodných fórach viac ako bežná. Zatiaľ som sa nestretol s názorom, že by sa zahraničný reprezentant postavil a povedal, že u nás sa to nedeje a tu máte návod ako na to. Je to oblasť, s ktorou bojujú všetky štáty Európskej únie. Ak by niekto našiel univerzálne riešenie, pravdepodobne by

dostal Nobelovu cenu za ekonómiu.

Naši obstarávatelia sa často pascujú s nastavením kritérií VO s dôrazom na kvalitu. Obávajú sa, že im bude vyčítaná subjektivita, prípadne ich obvinia z prípravy obstarávania na mieru. Na toto zahraničné skúsenosti neponúkajú recept?

V zahraničí to riešia obdobne ako napríklad naša Vysoká škola múzických umení v Bratislave. Tá vďaka transparentnému a správne prístupu k vyhodnoteniu ponúk komisiou, zostavenou z medzinárodných odborníkov, zaviedla objektivitu aj do všeobecne vnímaných subjektívnych kritérií, ako je napríklad kvalita zvuku klavíra. Subjektívny prvok bude v nejakej

miere vždy prítomný, podstatné je, aby bol podporený odbornosťou hodnotiteľov a zamedzilo sa konfliktu záujmov.

Pri verejných obstarávaníach často vyvstáva otázka, ako obstarávať originálne riešenia, keď existuje tlak, aby sa oslovovalo čo najviac záujemcov. Originálne, inovatívne, prelomové riešenie sa však vyznačuje tým, že ho väčšinou poskytuje len jeden dodávateľ. Co by ste obstarávateľom poradili?

Slovenská a zahraničná prax sú v tomto podľa mňa veľmi podobné. Tlak na šírku verejného obstarávania je logický a nevyhnutný, pričom špecifickosť niektorých ponúkaných riešení nedovoľuje verejným

Ing. Jozef Daňko

Vedúci oddelenia medzinárodnej spolupráce a rozvoja verejného obstarávania

- Zamestnanec úradu pre verejné obstarávanie od roku 2013.
- Odborný garant v projekte Zodpovedné verejné obstarávanie a v projekte Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku.
- Na úrade pôsobil na viacerých pozíciách, venoval sa metodike, štatistike, analýze a medzinárodným vzťahom.

Pokračovanie z predchádzajúcej strany/

Daňko: Nestavajme rýchlosť nad kvalitu

obstarávateľom dosahovať dostatočne širokú hospodársku súťaž, respektíve sú nútení realizovať nákup prostredníctvom špecifických foriem zadávania zákaziek, akou je priame rokovacie konanie. Verejní obstarávatelia nesmú zabúdať, že dôkazné bremeno je na ich pleciach a takýto postup musia dobre zdokladovať a odôvodniť. Je to však zákonný postup.

Ako teda vnímať obstarávanie inovatívnych riešení?

Pre oblasť obstarávania inovatívnych riešení samotná Európska komisia naznačuje, že verejný obstarávateľ vystupuje ako prvý, alebo jeden z prvých odberateľov, ktorý svojím obstarávaním pomáha hospodárskemu subjektu etablovať inovatívny produkt na trhu, a tým priamo podporuje konkurencieschopnosť firiem. Inovatívne partnerstvá preto vnímam ako výrazne špecifický spôsob zadávania zákaziek, ktorý má aj iné účely ako hospodárny nákup tovarov, prác či služieb.

Častou výčitkou voči verejnému obstarávaniu je jeho dĺžka, čo spôsobuje najrôznejšie problémy. Prečo je celý proces na Slovensku taký dlhý? Dá sa nejako dosiahnuť vyššia flexibilita?

Nemyslím si, že existuje jednoduché riešenie, ako to zmeniť. V zahraničí sa stretávam s názorom, že čas investovaný do prípravy verejného obstarávania sa zúročí v procese, ktorý je rýchlejší a bezproblémovjší. To samozrejme ale naráža na nedostatok času na prípravu verejného obstarávania ako následok absencie strategického plánovania. Zároveň však dĺžka procesov verejného obstarávania vychádza z európskych smerníc a naše národné lehoty sú už teraz na ich minimálnej hranici.

Ako teda na tom sme v porovnaní so zahraničím?

Dovolím si upozorniť na fakt, že aj prípravná fáza je stále viac a viac vnímaná ako neoddeliteľná súčasť verejného obstarávania. V časovom súčte to bude na konci dňa podobné. Otázka by skôr mala znieť, prečo v Holandsku alebo Nórsku prípravná fáza a následný proces zadania veľkého tendra presiahne bez problémov 3 roky a nie je to vnímané negatívne ale-

bo ako zlyhanie, na Slovensku však áno. Občas sa v zahraničí stretávam s nepochopením, ako môže byť vyžadované od našich verejných obstarávateľov pripraviť a obstarat' predmet zákazky za desiatky až stovky miliónov eur v priebehu jedného roka a zároveň tvrdiť, že svoju prácu neovládli dobre alebo boli pomalí. Obstarávanie je prísne formálne a zložitý proces, ktorý proste vyžaduje čas. Ako spoločnosť by sme mali viac skúmať kvalitu výsledku a nie dĺžku jeho trvania.

S touto témou súvisí častá prax, že kým sa proces obstarávania uzavrie, dopytované riešenie je už zastarané, prípadne sa dramaticky zmení jeho cena. Ako by sa dal tento problém v budúcnosti riešiť?

Z pohľadu zmeny ceny poznáme indexá-

ciu ako možné riešenie z pohľadu inflácie alebo z pohľadu náhleho zníženia ceny. Neaktuálnosť ponúkaného riešenia je komplikovanejšia otázka. Časť problému môže spôsobiť nedostatok informácií o predmete zákazky, časť môže spôsobovať špecifickosť niektorých oblastí, ako napríklad informačné systémy a technológie. To je spoločný problém Európskej únie a rámce definované v smerniciach zatiaľ neponúkajú optimálne riešenia. Opätovne si dovoľím upozorniť na zahraničnú prax, kde nie je rýchlosť postavená nad kvalitu.

Umožňujú elektronické platformy aj obstarávanie inovácií, keď potrebuje obstarávateľ alokovať presne daný rozpočet na čo najlepšie riešenie, prípadne na nákup čo najväčšieho objemu tovaru či služby za dané peniaze?

Predpokladám, že narážate na možnosť identifikovania kritérií na vyhodnotenie ponúk v prípade pevne stanovenej ceny resp. nákladov. Taký postup nie je zatiaľ na Slovensku využívaný, a teda nemá vedomosť o príslušnej funkcionalite v jednotlivých platformách.

Môžeme sa v tomto inšpirovať príkladmi z iných krajín?

Tento postup sa aj v zahraničí využíva minimálne. Obstarávanie inovácií podľa mňa nestojí na individuálnych funkcionalitách jednotlivých elektronických platform, ale na vedomostiach na strane verejného obstarávateľa, že inovácia vôbec existuje, čo sa následne premietne do opisu predmetu zákazky. Ak sa rozprávame o prístupe na základe identifikovania verejnému obstarávateľovi neznámych riešení, napríklad na základe postupov súťažného dialógu alebo súťaže návrhov, tak to je v podmienkach elektronických platform možné. Ak by sme sa rozprávali o obstarávaní na úrovni vedy a výskumu, napríklad formou inovatívneho partnerstva, alebo Pre-commercial procurement či dokonca Forward commitment procurement, tak na to neviem odpovedať, nakoľko sa tieto postupy v našich podmienkach nevyužívajú.

Stretli ste sa na Slovensku s VO originálneho, inovatívneho riešenia, ktoré možno dávať za vzor ostatným?

Páčia sa mi napríklad klavíry na VŠMU, ktoré som spomínal. Nejde síce o inováciu ako takú, ale z pohľadu zmeny myslenia a prístupu ku kritériám na vyhodnotenie ponúk, je to jedno z najprelomovejších verejných obstarávaní za posledné roky. O to viac ma teší, že tento prístup odobril aj náš dohľad a Rada Úradu pre verejné obstarávanie. Snáď nám Vysoká škola múzických umení zahrala na krajšiu budúcnosť.

TÉMA/

J.Božík: Na metodické pokyny sa nedá spoľahnúť

Aj na Slovensku môžu mestá obstarávať efektívne a transparentne. Príkladom môže byť Partizánske, kde sa podarilo nastaviť systém, ktorý funguje. Primátor mesta, ktorý je zároveň podpredsedom Združenia miest a obcí Slovenska však hovorí, že si vie predstaviť kroky, ktoré by samosprávam obstarávanie ešte zjednodušili. „Investujeme veľké peniaze do digitalizácie, no i tak musíme stále posielat' dvakrát tie isté veci,“ uvádza jednu z možností zlepšenia Jozef Božík.

Okrem toho, že ste podpredsedom ZMOS a predsedom Komory miest ZMOS, ste aj primátorom Partizánskeho. Aké skúsenosti s verejným obstarávaním máte vo svojom meste?

Pre mňa ako pre primátora je veľmi dôležité, aby každé verejné obstarávanie spĺňalo predovšetkým kritériá efektivity a transparentnosti. V Partizánskom si na tom dávame záležať a to je pravdepodobne aj jednou z príčin, pre ktoré sme boli organizáciou Transparency International vyhlásení za najtransparentnejšiu samosprávu. Počas minuloročného hodnotenia sme získali prvé miesto, pričom sme dosiahli historicky najvyššie skóre zo všetkých samospráv, či už mestských alebo samosprávnych krajov. Je to pre nás veľká česť a osobne to považujem za veľké zadosťučinenie.

Je nejaké obstarávanie, na ktorého zvládnutie ste obzvlášť hrdý?

V roku 2020 sme odstránili výškovú budovu, ktorá rozdeľovala Námestie Slovenského národného povstania. Budova bývalého internátu nebola súčasťou pôvodného urbanistického plánu firmy Baťa. Jej odstránením vzniklo námestie unikátnej veľkosti. Chceli sme tento priestor spracovať tak, aby odrážal historický odkaz funkcionalistickej architektúry a zároveň plnil moderné funkcie, ktoré súčasný obyvateľ očakáva od centrálného verejného priestoru.

Ako verejné obstarávanie prebiehalo?

Najskôr sme museli vyriešiť búranie pôvodnej budovy. Tá vznikla za socializmu s cieľom zakryť výhľad na kostol. Minulé vedenie z nej navyše spravilo sociálne ubytovanie, takže bola vo veľmi zlom stave, nehovoriac o tom, že niečo také do

centra mesta nepatrí. Do veľkého obstarávania búracích prác sa zapojilo viac ako 10 firiem. Napokon sme budovu odstránili za približne pol milióna eur, čo je napríklad v porovnaní s nákladmi na búranie poškodeného paneláku v Prešove výrazne lacnejšie.

Nezostalo však len pri búraní.

Nie, chceli sme nájsť najvhodnejší návrh riešenia obnovy námestia a celého parku. Následne sme preto vyhlásili dvojkoľovú architektonicko-krajinársku súťaž pre vopred neurčený počet účastníkov. V rámci prvej etapy sa do nej prihlásilo 21 súťažných tímov. Súťaž zastrešila Slovenská komora architektov. Podľa názoru odbornej poroty bola súťaž dobre organizovaná a splnila účel nájdenia nových ideí na rozvoj mesta v duchu baťovských tradícií. Jedinečné verejné obstarávanie nám teraz umožňuje postupne modernizovať priestor, ktorý môže naplňať svoju funkciu a bude krásny a bezpečný. Námestie patrí medzi najväčšie v rámci bývalého Československa, rozlohou sa vyrovná Václavskému námestiu v Prahe. Je však inak koncipované, nemá len betónové časti, ale máme tam i veľa zelene, pekne urobený park a momentálne riešime okrajové časti ako sú cesty, chodníky a cyklochodníky. Myslím, že tieto dve obstarávania najlep-

šie vypovedajú o obstarávacej a investičnej kultúre v rámci nášho mesta.

Podľa analýzy Nadácie Zastavme korupciu sa samosprávy pri verejnom obstarávaní na rozdiel od štátnych úradov zlepšujú. Vnímate ten posun ku kvalitnejšiemu VO aj vy?

Čo sú parametre zlepšovania? Zákon hovorí, že obstarávanie sa začína od 10-tisíc eur. Ja som v Partizánskom nastavil tvrdšie smernice, prieskum trhu vykonávame odoslaním výzvy minimálne trom uchádzačom už pri obstarávaní zákaziek od 5000 eur bez DPH. Výzva je zároveň okamžite zverejnená aj na stránke mesta. Na vyhodnocovanie ponúk sú vždy pozvaní aj poslanci mestského zastupiteľ-

Pokračovanie z predchádzajúcej strany/

Na metodické pokyny sa nedá spoľahnúť

stva naprieč politickým spektrom a politickými klubmi. Pri stavebných prácach sú pozvaní aj členovia dotknutých výborov jednotlivých mestských častí, čiže sa zúčastňujú aj neposlanci. Snažíme sa tak zabezpečiť čo najväčšiu transparentnosť a verejnú kontrolu zákaziek. Na transparentnosti nám záleží. Myslím si, že celkovo v tejto oblasti nastal výrazný posun a veľa samospráv pracuje v tomto duchu. Čistota verejného priestoru z hľadiska podozrení je najdôležitejšia preto, aby sa obnovila dôvera občanov vo verejnú angažovanosť a verejnú politiku.

Čo sú najväčšie výzvy, ktorým pri obstarávaní slovenské mestá čelia?

Za celý čas, čo som primátorom, sa ako najväčšia výzva ukázalo posledné obstarávanie energií. Po prvý raz sa nám stalo, že sa nám aj pri opakovaných obstarávaní nikto neprihlásil. Skúšali sme obstarávať sami i v bloku troch miest, no

Diskutovali sme o tom aj s kolegami a zhodli sme sa, že problémom je napríklad 5-percentná pokuta Úradu pre verejné obstarávanie. Neexistuje žiadny rámec na posúdenie závažnosti porušenia zákona a okolností, ktoré k nemu viedli. Výška pokuty by mala zohľadňovať závažnosť porušenia zákona. Pri tovaroch a službách je ďalej problém v tom, že rozdiel medzi zákazkou s nízkou hodnotou a nadlimitnou zákazkou je iba 35-tisíc eur. Osobne si myslím, že zväčšenie rozpätia, napríklad posunutie spodnej hranice nadlimitnej zákazky pre tovary a služby, by dávalo väčší zmysel. Samozrejme, toto je vec tvorcov legislatívy, ale mohlo by sa o tom diskutovať.

Stretli ste sa niekedy s prípadom, že sú metodické pokyny od viacerých zainteresovaných inštitúcií (RO, ÚVO) navzájom nekompatibilné alebo si dokonca odporujú?

S týmto problémom sa nestretávame. Väčšinou skôr riešime to, že sa na me-

poprosíte kamaráta o radu pri kúpe ojazdeného auta.

Je podpora zo strany štátnych úradov dostatočná?

Úrad pre verejné obstarávanie sa snaží podporovať mestá a obce rôznymi spôsobmi. Na druhej strane, za posledné roky sa udiala veľká centralizácia zberu údajov, ktorá nedáva úplne zmysel. Dnes zverejňujeme všetky zákazky na CRZ.gov.sk. Prečo musíme ešte podávať osobitnú súhrnnú správu o uskutočnení obstarávania, ak sú zmluvy už raz niekde zverejnené? Prečo to nie je softvérovým spracovaním tak, aby si druhá platforma tieto údaje automaticky vytiahla? Investujeme veľké peniaze do digitalizácie a napriek tomu musíme posilať dvakrát to isté. Samozrejme, ešte informácie o obstarávaní zverejňujeme aj na našej webovej stránke, aby si to v rámci transparentnosti mohli občania nájsť všetko na jednom mieste v prehľadnej forme, ktorú možno kedykoľvek dohľadať.

i tak sa nenašli žiadni záujemcovia. Niečo také sme doteraz nezažili. Spadli sme do kategórie dodávateľa poslednej inštancie a až navela, navela po opakovanej súťaži v závere roka sme dokázali obstaráť tak, že kupujeme za spotové ceny plus prirážka plus marža pre dodávateľa. Taký je aktuálny stav.

Náročné je aj nastavovanie kontraktov na dlhšie obdobie. Mám na mysli napríklad mestskú hromadnú dopravu na desať rokov. V minulosti mestá ako Partizánske mohli predĺžiť zmluvu s existujúcim dodávateľom. Dnes obstarávame a je to pomerne komplikované, keďže musíme nastaviť parametre tak, aby boli čo najvýhodnejšie pre samosprávu.

Myslíte si, že sú súčasné pravidlá nastavené dobre?

toický pokyn nedá spoľahnúť. ÚVO alebo riadiaci orgán väčšinou len odcitujú zákon a je na mestách, aby sa zriadili. Zodpovednosť je aj tak vždy len na štatutárovi mesta, respektíve jeho podriadených. Pri metodických pokynoch neexistuje záväznosť. Tieto úrady sú dobre platené, majú štátnu legitimitu, majú istý stupeň verejnej kontroly, no napriek tomu sa nedá spoľahnúť na to, že by sa o ich metodický pokyn dalo oprieť. Ak niekto chce niečo napadnúť, tak to napadne a oni dajú ruky preč.

Čo by sa s tým podľa vás dalo robiť? Treba s tým vôbec niečo robiť?

Určite by sa s tým niečo malo spraviť. Potrebujeme niečo, na čo sa dá spoľahnúť. Teraz je to na podobnej úrovni, ako keď

Často sa hovorí o prípadoch, keď mestá chcú obstaráť kvalitné a originálne riešenia, no narážajú na kritérium najnižšej ceny. ÚVO však tvrdí, že systém bez problémov umožňuje obstarávať s dôrazom na kvalitu. Aké sú vaše skúsenosti z praxe?

Obstarávanie, kde je kritériom cena, je omnoho jednoduchšie a jednoznačnejšie z hľadiska vyhodnotenia. Vždy je 25 menej ako 50 a hotovo, súťaž je uzavretá. Aj neodborník vidí čo je lacnejšie. Samozrejme, vždy sú pri vyhodnocovaní prítomní všetci dotknutí ako i zástupcovia verejnej kontroly, poslanci a občania jednotlivých mestských častí. Aby to však mohlo byť také jednoduché, treba spraviť opis predmetu obstarávania, ktorý definuje

Pokračovanie z predchádzajúcej strany/

Na metodické pokyny sa nedá spoľahnúť

konkrétne parametre predmetu zákazky. V tom prípade možno obstaráť kvalitne. Keď sme napríklad potrebovali zametacie vozidlo, presne sme si nadefinovali, čo by to vozidlo malo robiť, ako by to malo robiť a aké by malo mať vybavenie. Výrazne ťažšie to už je pri obstarávaní napríklad čerstvého mäsa pre školskú jedáleň. Ako nadefinujete parametre v tomto prípade? A čo budete robiť v konkrétny deň, keď vám ráno privedú mäso inej štruktúry alebo sfarbenia a do dvanásť má byť navarený obed? Tovar, ktorý sa dá ťažko popísať, ukotviť a treba ho zabezpečiť dlhodobo, sa obstaráva ťažko.

Majú vôbec samosprávy kapacitu a schopnosti na realizáciu obstarávaní inak ako na najnižšiu cenu?

Vzhľadom na sortiment a jeho šírku samosprávy samozrejme nemajú a ani nemôžu mať dostatok skúseností a znalostí o všetkých komoditách a službách, ktoré obstarávajú. Rovnako nemajú ani dostatočne veľké právnické tímy, aby by dokázali obhajovať svoje požiadavky v strete s podnikateľmi. Partizánske je okresné mesto a tiež nie sme v tomto ohľade dokonalí. Spoliehame sa preto napríklad pri európskych projektoch aj na outsourcing, samozrejme, vždy s verejnou kontrolou. Zároveň však treba povedať, že ak s tým majú problém 10-, 20-, 30-tisícové mestá, tak čo potom menšie samosprávy? Štát by sa mal zamyslieť – a ZMOS na toto myslí – či by pre obce do určitého počtu obyvateľov nemali existovať zdieľané služby. Dnes máme 1034 obcí s počtom obyvateľov do 500. V mestách na obstarávanie máme dvoch-troch odborníkov a aj tak s tým pri šírke sortimentu obstarávaných vecí a parametrov zápasíme. Ako si dokážu poradiť v týchto obciach?

Aké majú samosprávy skúsenosti s VO, ktoré sú umelo predĺžované

neúspešnými uchádzačmi a ich námietkami?

To sa deje len pri nadlimitných zákazkách. V meste našej veľkosti je takýchto nadlimitných zákaziek minimum. Ale ani v tých prípadoch sme sa našťastie nestretli s tým, že by nám niekto obstarávanie umelo predlžoval.

Od 1. februára 2023 sú verejní obstarávatelia povinní pri podlimitných zákazkách a zákazkách s nízkou hodnotou používať výhradne elektronickú platformu. Ako to ovplyvní obstarávanie samospráv?

Elektronické trhovisko a elektronický systém verejného obstarávania, ktorými je v súčasnosti funkcionalita elektronickej platformy zabezpečená, sme používali už aj predtým. Nemáme s tým problém, aj to nám pomáha, aby sme spĺňali kritériá najväčšej transparentnosti. Problémy s tým majú skôr rozpočtové organizácie, napríklad školy. Na používanie konkrétneho softvéru musia byť zaškolení zamestnanci a tým to môže robiť problém. Samozrejme, tých obstarávaní je tam výrazne menej.

Pri verejných obstarávaníach často vyvstáva otázka, ako postupovať v prípade originálnych riešení, keď existuje tlak, aby sa oslovovalo čo najviac záujemcov. Originálne, inovatívne, prelomové riešenie sa však vyznačuje tým, že ho väčšinou poskytuje len jeden dodávateľ. Ako tieto prípady riešia slovenské mestá? Majú vôbec v súčasnosti riešenie?

Nemôžem si dovoliť hovoriť za všetky mestá, lebo vo funkcii podpredsedu ZMOS som krátko. Pravdou však je, že prelomové riešenia neprídu len tak v bežnom obstarávaní. V našom bežnom režime vieme nejaké prelomové riešenie

len ťažko namodelovať. Na to, aby sme to vedeli, potrebujeme empirickú skúsenosť. Ak ju nemáme, len ťažko vieme nadefinovať parametre obstarávania. Podľa mňa ani nie je možné, aby sa bežnom obstarávaní objavili riešenia, ktoré sú inovatívne, jedinečné a momentálne vo svete nepoužívané.

Pomohli by samosprávam napríklad workshopy, na ktorých by sa prezentovali skúsenosti zo zahraničia, kde je obstarávanie na cenu zastúpené iba v minimálnej miere?

Pozrieť sa na skúsenosti iných a lepších je vždy zaujímavé a potrebné. Treba však porovnávať aj kultúru v tých štátoch. Na Slovensku sa vypestovala kultúra, že akýkoľvek verejný predstaviteľ je okamžite v tieni podozrenia. Vychádza sa z prezumpcie viny. Samozrejme, vychádza to z politickej kultúry, aká sa tu vyvinula od vzniku SR, z politických káuz najmä v oblasti hospodárstva, privatizácie. Verejná angažovanosť je okamžite spojená s podozrením a s odsúdením daného človeka. Iná kultúra je v Holandsku, Dánsku, vo Švédsku, vo Fínsku, v Nemecku, v Rakúsku a iná kultúra je v Česku a na Slovensku. Ja ale môžem hovoriť sám za seba. Osobne si myslím, že cesta, ktorú sme nastúpili pred dvanástimi rokmi, sa nám osvedčila. Dali sme si záležať, aby každé obstarávanie bolo za účasti všetkých poslancov klubov, nielen tých, ktoré majú k primátorovi blízko. V tomto mám navyše výhodu, že som nestranič a kandidoval som ako nezávislý, takže na žiadny z nich nie som naviazaný. Takýto otvorený prístup viedol k vzniku konštruktívnej atmosféry. Je to pre mňa dôkaz, že kráčame po správnej ceste a pre politickú kultúru v rámci Slovenska je to veľmi dôležité. Táto cesta sa nám osvedčila a ja ju môžem iba odporúčať.

TÉMA /

Je reverzný postup vo verejnom obstarávaní skutočne efektívnejší?

Zákon o verejnom obstarávaní [1] umožňuje viacero spôsobov zadania zákazky na obstaranie tovaru alebo služieb. Najuniverzálnejším a najčastejšie využívaným postupom je verejná súťaž [2]. Verejnú súťaž vyhlasujú verejní obstarávatelia a obstarávatelia pre neobmedzený počet hospodárskych subjektov, ktoré môžu predložiť ponuku na obstaranie určitého tovaru alebo služieb. Lucia Menke a Marieta Svitaničová z právnickej kancelárie MENKE LEGAL vysvetľujú rozdiely medzi štandardným a reverzným spôsobom zadávania zákazky.

Tzv. „reverzná“ verejná súťaž je od roku 2016 osobitným postupom v rámci verejnej súťaže. Hlavným rozdielom „reverznej“ verejnej súťaže oproti štandardnému postupu zadávania zákaziek je výmena jednotlivých krokov po predložení ponúk uchádzačov s cieľom dosiahnuť efektívnosť verejného obstarávania.

Podľa zákona o verejnom obstarávaní v

„klasickej“ verejnej súťaži po predložení ponúk uchádzačmi verejný obstarávateľ alebo ním zriadená komisia vyhodnotí splnenie podmienok účasti podľa § 40 zákona o verejnom obstarávaní, t.j. splnenie podmienok osobného postavenia a ďalších požiadaviek verejného obstarávateľa týkajúcich sa technickej spôsobilosti alebo odbornej spôsobilosti. Následne, ponuky uchádzačov, ktorí neboli vylúčení, vyhodnotí verejný obstarávateľ podľa § 53 zákona o verejnom obstarávaní, a teda z hľadiska splnenia požiadaviek verejného obstarávateľa na predmet zákazky.

Na rozdiel od štandardnej verejnej súťaže v „reverznej“ verejnej súťaži sa môže verejný obstarávateľ rozhodnúť, že poradie vmení a vyhodnotenie splnenia podmienok účasti podľa § 40 ZVO uskutoční až po vyhodnotení ponúk podľa § 53 ZVO. To znamená, že predložené ponuky najprv vyhodnotí na základe naplnenia požiadaviek na predmet zákazky (t.j. splnenie parametrov zákazky), určí poradie uchádzačov na základe kritérií na vyhodnotenie ponúk, a následne na základe svojho rozhodnutia vyhodnotí splnenie podmienok účasti uchádzačov, ktorí sa umiestnili na prvom až treťom mieste v

JUDr. Marieta Svitaničová

poradí alebo vyhodnotí splnenie podmienok účasti len uchádzača, ktorý sa umiestnil na prvom mieste v poradí podľa § 40 zákona o verejnom obstarávaní.

Z dôvodu vymeneného poradia krokov je pri „reverznej verejnej súťaži“ vylúčené uplatniť ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní, v zmysle ktorého sa ponuka uchádzača považuje automaticky za mimoriadne nízku, ak kumulatívne spĺňa nasledovné kritériá: (i) musia byť predložené najmenej tri ponuky spĺňajúce požiadavky na predmet zákazky, pričom musia byť predložené od uchádzačov, ktorí spĺňajú podmienky účasti v súťaži, (ii) cena plnenia podľa ponuky je najmenej o 15 % nižšia, ako priemer cien plnenia podľa ostatných ponúk okrem ponuky s najnižšou cenou a zároveň (iii) cena plnenia podľa ponuky je najmenej o 10 % nižšia, ako je cena plnenia podľa ponuky s druhou najnižšou cenou plnenia [3].

Vo všeobecnosti možno ponuku považovať za mimoriadne nízku vtedy, ak z rôznych dôvodov vyvoláva pochybnosti, či je uchádzač schopný pri realizácii verejnej zákazky takúto cenu mimoriadne nízkej ponuky dodržať, a teda či existuje reálny predpoklad jej realizácie [4].

Primárnym účelom inštitútu mimoriadne nízkej ponuky je chrániť verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa pred neserióznymi

TÉMA /

Je reverzný postup vo verejnom obstarávaní skutočne efektívnejší?

ponukami alebo nereálnymi prísľubmi ceny realizácie zákazky zo strany jednotlivých uchádzačov, resp. pred situáciou, keď uchádzač uvedie vo svojej ponuke cenu, za ktorú nie je možné z objektívnych dôvodov realizovať plnenie verejnej zákazky.

Hoci sa na prvý pohľad môže zdať, že zadávateľ zákazky môže v prípade reverznej súťaže postupovať svojvoľne, a tým porušovať základné pravidlá verejného obstarávania, zákonodarca dáva verejnému obstarávateľovi aj iné možnosti na posúdenie mimoriadne nízkej ceny.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní [5] sa stanovuje povinnosť komisie na vyhodnocovanie ponúk požiadať uchádzača o vysvetlenie, ak sa ponuka javí ako mimoriadne nízka vo vzťahu k obstarávanému

predmetu zákazky. Diskrečná úvaha o tom, či konkrétna ponuka vykazuje znaky mimoriadne nízkej ponuky, je vo výlučnej právomoci komisie verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa. Podľa výkladového stanoviska č. 2/2013 Úradu pre verejné obstarávanie

platí, že „z rozhodovacej praxe úradu a taktiež súdov vyplynula v súvislosti s princípom transparentnosti potreba odôvodnenia, z akých dôvodov považuje komisia ponuku, resp. jej časti, ktoré sú pre cenu ponuky podstatné za mimoriadne nízku. Komisia verejného obstarávateľa/obstarávateľa by mala jednoznačne deklarovať dôvody, pre ktoré predmetnú ponuku považuje za mimoriadne nízku. Komisia musí požiadať o vysvetlenie mimoriadne nízkej ponuky venovať náležitú pozornosť a nepristupovať k tomuto inštitútu len formálne.“

Zadávateľ zákazky sa môže pri posudzovaní mimoriadne nízkej ponuky riadiť taktiež rozsudkom Súdneho dvora Európskeho únie Lomhardini a Mantovani, spojené veci C-285/99 a C-286/99, z ktorého vyplýva, že pre posúdenie, či konkrétna ponuka vykazuje znaky mimoriadne nízkej ponuky, môže mať význam komparácia predpokladanej hodnoty zákazky s ponukami ostatných uchádzačov predloženými v predmetnom postupe zadávania zákazky, pričom ponuku možno považovať za mimoriadne nízku, pokiaľ nedosahuje hranicu 75 % predpokladanej hodnoty zákazky.

Vzhľadom na to, že posúdenie mimoriadne nízkej ceny je v prípade využitia postupu reverznej súťaže výlučne na zväžení verejného obstarávateľa/obstarávateľa, uchádzači sa častokrát obracajú na Úrad pre verejné obstarávanie za účelom preskúmania zákonnosti postupu verejného obstarávateľa či obstarávateľa. V prípade podania námietok a revíznych postupov teda napriek dobrým úmyslom zákonodarcu často dochádza k negatívnym dôsledkom v podobe predĺženia

JUDr. Lucia Menke, LL.M

celého procesu verejného obstarávania v rozpore s účelom reverznej súťaže, ktorej hlavným cieľom má byť časová úspora obstarania zákazky na určitý tovar alebo službu.

Po novom však zákonodarca prišiel s nápadom na eliminovanie aj tohto negatívneho javu, a to prostredníctvom nového inštitútu, ktorý má zabrániť zneužívaniu podávania námietok. Novelou zákona o verejnom obstarávaní účinnou od 31. marca minulého roka zaviedol zákaz podať zjavne nedôvodnú námietku, t.j. ak námietka celkom zjavne slúži na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedie k nedôvodným prietahom v konaní o preskúmanie úkonov kontrolovaného [6]. Hoci aj tento novozavedený inštitút má svoje úskalía a doposiaľ nebol využívaný zo strany Úradu pre verejné obstarávanie, pevne veríme, že prinesie pozitívne zmeny do procesu verejného obstarávania.

Zdroj/ **MENKE**®

[1] zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov

[2] § 66 zákona o verejnom obstarávaní

[3] Ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní: „Ak boli predložené najmenej tri ponuky od uchádzačov, ktorí spĺňajú podmienky účasti, ktoré spĺňajú požiadavky verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa na predmet zákazky, mimoriadne nízku ponukou je vždy aj ponuka, ktorá obsahuje cenu plnenia najmenej o

a) 15% nižšiu, ako priemer cien plnenia podľa ostatných ponúk okrem ponuky s najnižšou cenou a

b) 10% nižšiu, ako je cena plnenia podľa ponuky s druhou najnižšou cenou plnenia.“

[4] Výkladové stanovisko ÚVO č. 2/2013

[5] Ustanovenie § 53 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní: „Ak sa pri určitej zákazke javí ponuka ako mimoriadne nízka vo vzťahu k tovaru, stavebným prácam alebo službe, komisia písomne požiada uchádzača o vysvetlenie týkajúce sa tej časti ponuky, ktoré sú pre jej cenu podstatné...“

[6] Ustanovenie § 170 ods. 8 zákona o verejnom obstarávaní